

Badanie prawidłowości przeprowadzenia OOŚ w projektach dofinansowanych z Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 - 2013

Kraków, 3-5 września 2012 r.

Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (OOS)

Podstawy prawne:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko
- Dyrektywa Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985r. w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska, znowelizowana Dyrektywą Rady 97/11/WE i Dyrektywą Rady 2003/35/WE (dyrektywa OOS)
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dziko żyjącej fauny i flory z dnia 21 maja 1992 r. (zmieniona Dyrektywą 97/62/EWG) (dyrektywa siedliskowa),
- Dyrektywa Rady 79/409/EWG o ochronie dziko żyjących ptaków z dnia 2 kwietnia 1979 r. (zmieniana późniejszymi dyrektywami) (dyrektywa ptasia),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (rozporządzenie OOS),
- Wytycznych Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 5 maja 2009 r. w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych.

Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko

- ❖ Realizacja wytycznych Komisji Europejskiej w zakresie ochrony środowiska przejawia się w nałożonym na każdego Beneficjenta obowiązku przedkładania, wraz ze zgłaszanym projektem inwestycyjnym, [dowodów na przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko \(OOŚ\)](#), zgodnie z odpowiednimi regulacjami prawnymi dyrektyw unijnych oraz przepisami prawa krajowego - ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy o ochronie przyrody.
- ❖ Podstawowym wymogiem jaki Beneficjenci muszą uwzględnić w związku z realizacją przedsięwzięć dofinansowywanych ze środków europejskich jest przeprowadzenie postępowania OOŚ przez właściwe organy [z uwzględnieniem pierwszeństwa prawa wspólnotowego nad krajowym](#) oraz z uwzględnieniem obowiązku pro-wspólnotowej wykładni przepisów prawa krajowego.

Zagrożenia wynikające z nieprawidłowego przeprowadzenia postępowania OOŚ

- ❖ Prawidłowe przeprowadzenie postępowania OOŚ (w tym rzetelne przygotowanie raportu OOŚ - o ile jest on wymagany), ma na celu zminimalizowanie zagrożeń w realizacji projektu wynikających z możliwości:
  - zaskarżenia decyzji przez strony postępowania i opóźnienia przygotowania projektu,
  - niedoszacowania kosztów, które beneficjent będzie musiał ponieść w związku z wdrażaniem rozwiązań minimalizujących lub kompensujących oddziaływanie projektu na środowisko,
  - odmową przyznania dofinansowania albo wstrzymaniem finansowania projektu i obowiązkiem zwrotu środków.

Proces inwestycyjny – postępowanie w zakresie oceny oddziaływania na środowisko

- ❖ Przebieg postępowania OOS zależy od rodzaju **przedsięwzięcia**.
- ❖ Podział przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko jest określony w **Dyrektywie OOS** i Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz. U. Nr 257 poz. 2573), zmienionym 10 maja 2005 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 769) i 21 sierpnia 2007 r. (Dz. U. Nr 158, poz. 1105), zwanym **Rozporządzeniem OOS**.
- ❖ Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko dzieli się na dwie grupy:
  - **Grupa I** - przedsięwzięcia, mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe (Aneks I dyrektywy OOS).
  - **Grupa II** - przedsięwzięcia, mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obowiązek przeprowadzenia OOS stwierdza, w drodze postanowienia, organ właściwy dla wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Dla przedsięwzięć tych określa się czy przeprowadzenie OOS i sporządzenie raportu jest konieczne („screening” + „scoping”) (Aneks II dyrektywy OOS).
- ❖ Zgodnie z ustawą POŚ istnieje trzecia grupa przedsięwzięć, dla których przeprowadza się postępowanie w sprawie OOS (**Grupa III**) – inwestycje mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000, nie będące jednak przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko. OOS ogranicza się w tym przypadku do badania oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000.
- ❖ Realizacja przedsięwzięć z grupy I, II lub III jest dopuszczalna wyłącznie po uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

Dokumentowanie postępowania OOŚ na potrzeby wniosku o dofinansowanie

- ❖ Beneficjenci są zobowiązani do dołączenia do wniosku o dofinansowanie załącznika Ia oraz Ib do Wytycznych MRR.
- ❖ W przypadku, gdy projekt o charakterze infrastrukturalnym został uznany za przedsięwzięcie nie mogące znacząco oddziaływać na środowisko lub nie wpływa na obszar Natura 2000, załącznik Ia Beneficjent wypełnia w ograniczonym zakresie, dostarczając także załącznik Ib.
- ❖ Gdy inwestycja nie posiada charakteru infrastrukturalnego (np. zakup sprzętu, urządzeń) lub jest to tzw. projekt „miękkie” (np. szkolenia) załącznik Ia jest wypełniany w ograniczonym zakresie, jednakże wypełnienie załącznika Ib nie jest konieczne.

Dokumenty składane przez Beneficjenta:

Lista załączników (OOŚ) wymaganych na etapie oceny formalnej:

- ✓ Zaświadczenie organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000 wraz z mapą w skali 1:100 000 określającą lokalizację projektu oraz obszarów Natura 2000 (załącznik Ib do Wytycznych MRR),
- ✓ Formularz do wniosku o dofinansowanie w zakresie OOŚ (załącznik Ia do Wytycznych MRR),
- ✓ Oświadczenie Beneficjenta o braku konieczności przeprowadzania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Lista załączników (OOŚ) na etapie oceny merytorycznej:

- ✓ Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

*****

Badanie kompletnej dokumentacji środowiskowej i zgodności projektu z OOŚ następuje po przyznaniu przez Zarząd Województwa Lubuskiego dofinansowania, jednak **przed podpisaniem z Beneficjentem umowy o dofinansowanie.**

Dokumenty składane przez Beneficjenta – c.d.:

Lista załączników (OOŚ) wymaganych na etapie podpisywana umowy o dofinansowanie:

- ✓ Kopia decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- ✓ Kopia pozwolenia na budowę lub kopia zgłoszenia budowy/wykonania prac budowlanych,
- ✓ Postanowienie w przedmiocie obowiązku sporządzania raportu OOŚ lub braku takiego obowiązku (dla przedsięwzięć z II i III grupy) wraz z niezbędnymi opiniami właściwych organów (tzw. organów współdziałających),
- ✓ Postanowienie określające zakres raportu OOŚ wraz z niezbędnymi opiniami właściwych organów,
- ✓ Postanowienie organu prowadzącego postępowanie OOŚ o przeprowadzeniu transgranicznej OOŚ, jeżeli zostało wydane,
- ✓ Postanowienie uzgadniające Starosty/Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) oraz opiniujące właściwego organu Państwowej Inspekcji Sanitarnej, wydanego przed decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach,
- ✓ Decyzja administracyjna, w przypadku której prowadzi się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na obszarze *Natura 2000* (dla przedsięwzięć z III grupy),
- ✓ Postanowienie RDOŚ uzgadniające warunki realizacji przedsięwzięcia w zakresie oddziaływania na obszar *Natura 2000*,
- ✓ Postanowienie RDOŚ uzgadniające decyzję w przypadku której prowadzi się postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na obszar *Natura 2000* (dla przedsięwzięć z grupy III)
- ✓ Kopia formularza „Informacja na temat projektów, które mogą wywierać istotny negatywny wpływ na obszar *Natura 2000*”,
- ✓ Raport OOŚ (ze streszczeniem w języku niespecjalistycznym),
- ✓ Protokół z rozprawy administracyjnej, jeżeli była przeprowadzona.

OOŚ w przypadku projektów realizowanych w trybie „zaprojektuj i wybuduj”

- ❖ IZ LRPO może przeprowadzić weryfikację projektów pod kątem OOŚ już po podpisaniu umowy/decyzji o dofinansowaniu.
- ❖ Weryfikacja OOŚ przeprowadzana jest po dostarczeniu kompletnej dokumentacji z zakresu OOŚ i uzyskaniu pozytywnego wyniku oceny formalnej i merytorycznej projektu.
- ❖ Negatywna opinia skutkuje koniecznością przeprowadzanie ponownej OOŚ, a w przypadku braku możliwości usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości rozwiązaniem umowy o dofinansowanie projektu
- ❖ W przypadku „projektów liniowych” (wieloetapowych, realizowanych w podziale na zadania, przy stopniowym uzyskiwaniu stosownych pozwoleń) na etapie weryfikacji spójności dokumentacji projektowej, IZ LRPO może zwrócić się do Eksperta OOŚ o wydanie dodatkowej opinii w zakresie zgodności z OOŚ.

Weryfikacja dokumentów OOŚ w LRPO

- Grupa Ekspertka ds. oceny projektów pod kątem OOŚ powołana jest przez Zarząd Województwa Lubuskiego w formie uchwały.
- W skład Grupy Ekspertkiej ds. OOŚ wchodzi pracownicy Departamentu Rolnictwa, Środowiska i Rozwoju Wsi Urzędu Marszałkowskiego oraz eksperci zewnętrzni.
- Ekspert dokonuje oceny środowiskowej na podstawie kompletnej dokumentacji środowiskowej dostarczonej przez Beneficjenta, m.in. decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach, raport OOŚ, informacja o przeprowadzonych konsultacjach społecznych, zezwolenia na inwestycję np. pozwolenie na budowę.
- Weryfikacja dokumentów dokonywana jest w oparciu o listę sprawdzającą w zakresie dokumentacji OOŚ/Natura 2000 (Załącznik III).
- Ocena projektów pod względem środowiskowym ma charakter ciągły i jest dokonywana po podjęciu przez Zarząd Województwa Lubuskiego decyzji o wyborze projektu do dofinansowania (przed podpisaniem umowy/decyzji o dofinansowaniu).

Weryfikacja dokumentów OOŚ w LRPO – c.d.

- Każdy z projektów aplikujących o środki z UE jest weryfikowany pod kątem OOŚ przez **jednego z ekspertów („jedna para oczu”)**.
- W przypadku wydania negatywnej opinii przez pierwszego eksperta, projekt podlega ponownej weryfikacji przez kolejnego eksperta. Uzyskanie dwóch ocen negatywnych wyklucza możliwość podpisania z Beneficjentem umowy o dofinansowanie projektu lub decyzji o przyznaniu dofinansowania dla projektu.
- W przypadku wydania jednej opinii negatywnej i jednej pozytywnej projekt podlega weryfikacji przez trzeciego eksperta, którego opinia jest rozstrzygająca.
- W przypadku negatywnego wyniku oceny, IZ LRPO może zwrócić się dodatkowo do zewnętrznej instytucji **o wydanie opinii prawnej**.
- W przypadku stwierdzenia braków lub błędów w przekazanej dokumentacji lub przeprowadzonej procedurze OOŚ, Instytucja Zarządzająca LRPO informuje o tym pisemnie Beneficjenta, który jest zobowiązany do przedłożenia stosownych poprawek lub wyjaśnień. W takiej sytuacji procedura podpisywania umowy o dofinansowanie zostaje wstrzymana do momentu uzyskania pozytywnej opinii eksperta.
- **Pozytywny wynik weryfikacji dokumentów środowiskowych OOŚ stanowi podstawowy warunek do rozpoczęcia procedury podpisania umowy/decyzji.**

Projekty, w których wykryto nieprawidłowości związane z dokumentacją OOŚ

Nieprawidłowości w zakresie OOŚ są obok nieprawidłowości w zakresie stosowania przepisów Prawa Zamówień Publicznych i przestrzegania zasad dotyczących rozliczania pobranych zaliczek, jedną z przyczyn rozwiązywania z Beneficjentami bądź niepodpisywania umów o dofinansowanie.

Do dnia dzisiejszego **3 Beneficjentów straciło dofinansowanie z LRPO** z powodów nieprawidłowości w zakresie OOŚ:

- 2 umowy o dofinansowanie zostały rozwiązane (dotyczące przedsiębiorców);
- 1 umowa o dofinansowanie nie została podpisana (dotycząca jednostki samorządu terytorialnego).

*****

1. **„Rozwój konkurencyjności firmy poprzez zakup innowacyjnej linii technologicznej”**
– Umowa z Beneficjentem została rozwiązana, a Beneficjent został zobowiązany na mocy decyzji administracyjnej do zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami.

Stwierdzono naruszenie przepisów wspólnotowych i krajowych w zakresie OOŚ. Projekt dotyczył zakupu środków trwałych, w tym linii technologicznej do bielenia wyrobów pasmanteryjnych. Zgodnie z dyrektywą 85/337 projekt jest przedsięwzięciem zaliczanym do załącznika II dyrektywy i jako taki wymagał przeprowadzenia selekcji („screeningu”) zmierzającej do rozstrzygnięcia czy wymaga OOŚ. Selekcja indywidualna nie została przeprowadzona. Nie przeprowadzono także selekcji kategoriycznej, co stanowi naruszenie dyrektywy 85/337. Rozporządzenie OOŚ wymieniło bowiem ”instalacje do czyszczenia, odtłuszczania lub farbowania włókien lub materiałów włókienniczych” (zapis ten w zamyśle ustawodawcy tyczy się również wszelkich zmian w wymienionych w rozporządzeniu przedsięwzięciach), w związku z czym przed rozpoczęciem realizacji inwestycji wymagane było uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Beneficjent nie przeprowadził OOŚ i nie uzyskał ww. decyzji.

Projekty, w których wykryto nieprawidłowości związane z dokumentacją OOŚ

2. „*Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstwa poprzez rozbudowę i zakup wyposażenia*”

– Umowa z Beneficjentem została rozwiązana, a Beneficjent został zobowiązany na mocy decyzji administracyjnej do zwrotu dofinansowania wraz z odsetkami.

Przyczyną rozwiązania umowy było naruszenie procedur postępowania w zakresie OOŚ. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach została wydana dopiero po uzyskaniu przez Beneficjenta zezwolenia na inwestycję, tj. decyzji budowlanej. Zgodnie z art. 72 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę. Organ wydający decyzję o pozwoleniu na budowę nie zweryfikował decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla tego przedsięwzięcia.

3. „*X Miastem Równych Szans – Rewitalizacja Dzielnicy Miejskiej – Osiedla 11 – Listopada i Piastowskie*”

– Umowa z Beneficjentem nie została podpisana z powodu naruszenia procedur postępowania w zakresie OOŚ. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach została wydana dopiero po uzyskaniu przez Beneficjenta zezwolenia na inwestycję, tj. decyzji o pozwoleniu na budowę. Zgodnie z art. 72 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach następuje przed uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na budowę. Decyzja środowiskowa dla ww. projektu została wydana 30.09.2009 r. a pozwolenie na budowę obejmowało okres od 31.08.2005 r. do 27.05.2008 r. Stwierdzono, iż ww. uchybienia mogłoby zostać naprawione wyłącznie poprzez uzyskanie nowych pozwoleń na budowę dla poszczególnych części inwestycji na podstawie decyzji z 2009 (po uchyleniu obecnych). Zastosowanie tego środka było jednak niemożliwe, gdyż roboty budowlane zostały rozpoczęte w I kwartale 2008 r., tj. przed uzyskaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Projekty, w których wykryto nieprawidłowości związane z dokumentacją OOS

❖ W przypadku jednego z projektów „Przebudowa skrzyżowania ul. Słubickiej, Mickiewicza i Wojska Polskiego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 139 w miejscowości X”, w związku z rozbieżnymi opiniami Ekspertów środowiskowych dot. zgodności projektu w zakresie OOS, IZ LRPO **była zmuszona zasięgnąć dodatkowo opinii zewnętrznej kancelarii prawnej.**

Zarzut: przedłożona przez Beneficjenta dokumentacja środowiskowa w zakresie regulowanym ustawą Prawo ochronie środowiska oraz dyrektywą 85/337, zawiera nie dające się usunąć uchybienia w zakresie wymogów proceduralnych określonych ww. przepisami prawa, tj.:

✓ Za niedające się usunąć uchybienie formalne uznano brak w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach załącznika „Charakterystyka przedsięwzięcia”;

✓ Za nieprawidłowe przeprowadzenie procedury uznano niedostateczne uzasadnienie odstąpienia w drodze postanowienia od obowiązku sporządzenia raportu OOS. Wydanemu Postanowieniu zarzucono, iż nie zawiera uzasadnienia, z którego wynika, że organ przeprowadził kwalifikację przedsięwzięcia, analizował szczegółowe uwarunkowania związane z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzania raportu. Z treści uzasadnienia nie wynika, że organ wydając Postanowienie analizował kryteria selekcji zawarte w załączniku III do Dyrektywy OOS oraz w paragrafie 5 rozporządzenia Rady Ministrów, zwanego rozporządzeniem OOS.

Opinia zewnętrznego podmiotu nie podtrzymała jednak stawianych przez jednego z Ekspertów zarzutów, w związku z czym IZ LRPO podpisała z Beneficjentem umowę o dofinansowanie.

Dziękuję za uwagę

Beata Neckar

Zastępca Dyrektora

Departamentu Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego
na lata 2007 - 2013

